

1. Obiekt: Browar Ryan Namysłów

BROWAR - ZESPÓŁ

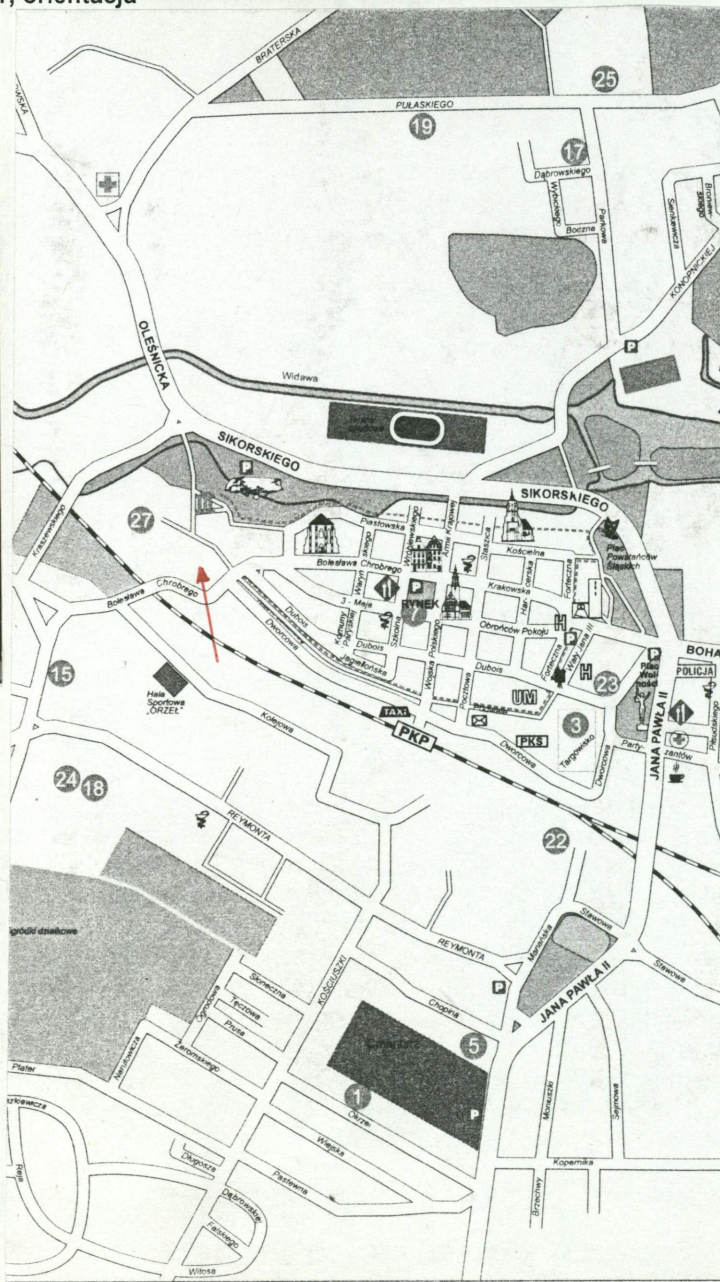
2. Czas powstania

1870/1910

3. Miejscowość

NAMYSŁÓW

11. Widok ogólny od zach., neg. 1400/228/2; widok od wsch., neg. 1300/183/1; orientacja



4. Adres

ul. Kolejowa 18
Namysłów

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina/powiat Namysłów/Namysłów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Namslau (do 1945 roku)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo opolskie

powiat Namysłów

8. Właściciel i jego adres

Browar Ryan Namysłów
Namysłów, ul. Chrobrego 26

9. Użytkownik i jego adres

Browar Ryan Namysłów
Namysłów, ul. Chrobrego 26

10. Rejestr zabytków

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Tradycje piwowarskie Namysłowa sięgają średniowiecza. Pierwszy znany dokument z nimi związany nosi datę 30 kwietnia 1321 roku. Jest to przywilej wyłączności warzenia piwa nadany przez księcia śląskiego Konrada, pana na Oleśnicy i Namysłowie. Do 1348 roku browar był w posiadaniu Zakonu Najświętszej Marii Panny. Po podpisaniu w tym roku pokoju między Kazimierzem Wielkim a cesarzem Karolem IV Namysłów przechodzi pod zwierzchnictwo Korony Czeskiej. Do 1370 roku piwa nie produkowano - działa jedynie słodownia. W 1416 roku król węgierski i czeski potwierdza przywilej warzenia piwa, jednocześnie wydając zakaz importu obcego piwa do miasta i okolicy. W 1438 roku podjęto decyzję o budowie nowego browaru w obrębie zamku. Lokalizacja wcześniejszych nie jest znana. W 1493 roku w browarze wybuchł pożar, w wyniku którego całkowicie spłonęła słodownia. W 1538 roku podjęto prace przy odbudowie browaru, wyrób piwa dozwolony był tylko w browarze administrowanym przez urzędników cesarskich. Rozbudowę browaru utrudniało kolizyjne usytuowanie na szlaku komunikacyjnym do Oleśnicy i Wrocławia oraz znaczna odległość od rzeki Widawy. Wzrost przestępczości spowodował czasową adaptację części pomieszczeń na więzienie miejskie. Kolejna rozbudowa browaru miała miejsce w 1655 roku. W 1699 rada miejska zdecydowała się na budowę nowego browaru "blisko wody w sąsiedztwie młyna". Od 1703 roku browar znajduje się w posiadaniu Zakonu Maltańskiego, a w 1724 przechodzi na własność Franciszkanów. W 1862 roku browar wystawiono do licytacji, nabył go za sumę 6275 talarów przybyły do Namysłowa piwowar August Haselbach. Nowy właściciel wkrótce rozpoczął zakrojone na szeroką skalę prace modernizacyjne przestarzałego browaru. Ofiarą rozbudowy była m. in. brama wrocławska rozebrana w 1864 roku i część średniowiecznych murów miejskich. W dokupionym i zrujnowanym zamku rozpoczął prace remontowe. Część piwnic zaadaptowano dla potrzeb restauracji. Największe inwestycje rozpoczęto realizować od początku lat 70-tych XIX wieku.

DOKOŃCZENIE W ZAŁĄCZNIKU NR 1

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Zespół browaru w Namysłowie usytuowany jest na północno zachodnich obrzeżach starego miasta. Budynki zlokalizowane są na działce o nieregularnym kształcie, ograniczonej od południa ul. Bolesława Chrobrego, od zachodu ul. Kraszewskiego, od północy parkiem i ogródkami działkowymi i terenem zamku, od wschodu placem przyległym do kościoła pofranciszkańskiego. W skład zespołu wchodzi ponad dwadzieścia obiektów zgrupowanych w dwóch blokach, połączonych funkcjonalnie, zwartych z sobą budynków, leżących wzdłuż głównej osi komunikacyjnej zakładu biegnącej z południowego wschodu na północny zachód. Większy blok południowo zachodni składa się z głównego budynku produkcyjnego, mieszczącego leżakownię i oddział fermentacji oraz przyległych od południowego wschodu obiektów pomocniczych: magazynów, dawnej smołowni i bednarni, starej i nowej hali maszyn, dawnej myjni beczek, biura technicznego, stolarni, warsztatu mechanicznego i dawnej kotłowni. Większość obiektów pochodzi z lat 70-tych XIX wieku, modernizowanych następnie i rozbudowywanych około 1910 roku (nowa hala maszyn, siłownia) i po 1945 roku. Stosunkowo niewielkim przekształceniom uległy budynki pomocnicze, największy blok zachodni z leżakownią i oddziałem fermentacji uległ daleko idącym przeobrażeniom w latach 70-tych i 90-tych XX wieku, tracąc zasadniczo charakter zabytkowy.

Drugi mniejszy blok, leżący na północny wschód od głównej drogi wewnętrznej, od północnego zachodu zwarty ze skrzydłami zamku składa się z budynku administracyjnego, dawnego magazynu technicznego, starej słodowni połączonej pomostem z nową słodownią. Obiekty te powstałe w latach 70-tych XIX wieku modernizowane były około 1910 roku (nowa słodownia). Stosunkowo dobrze zachowały wewnętrzne podziały i drewniane konstrukcje stropów oraz historyzujące elewacje od strony ulicy Chrobrego i bryły zakończone wysokimi kominami wentylacyjnymi nadające charakterystyczny wygląd historycznemu zespołowi przemysłowemu. Od północnego zachodu do budynku starej słodowni przylegała stara warzelnia, rozebrana w 1969 roku.

Poza terenem zwartego zespołu, przy ulicy Kolejowej usytuowane są dwa zwarte z sobą obiekty pochodzące z przełomu wieków XIX i XX: magazyn jęczmienia z czyszczarnią oraz dawna siarkownia, obydwa kształtowane w typowych dla swego czasu formach budynków przemysłowych wznoszonych z czerwonej cegły.

Dla obiektów kwalifikujących się do objęcia ochroną prawną ze względu na wartości historyczno-techniczne i architektoniczne - starej i nowej słodowni, leżakowni, magazynu jęczmienia, siarkowni, maszynowni, warsztatów - opracowano osobne karty ewidencyjne.

Materiał i konstrukcja: Omawiane obiekty wzniesione są z cegły ceramicznej na zaprawie cementowo-wapiennej, fundamenty słodowni murowane z kamienia. Piwnice leżakowni i słodowni posiadają sklepienia ceglane, kolebkowe, stropy w konstrukcji drewnianej, część stropów ceramicznych typu Kleina. Stropodachy w konstrukcji drewnianej, kryte papą bitumiczną. Ściany wewnątrz i z zewnątrz tynkowane.

Elewacje: Elewacje budynków wchodzących w skład bloku południowo zachodniego (główny budynek produkcyjny), budynki pomocnicze tynkowane, niesymetryczne, w znacznym stopniu przebudowane. Frontowe elewacje starej i nowej słodowni kształtowane w duchu historyzmu zachowały niemal bez zmian bogaty detal architektoniczny. Magazyn jęczmienia z czyszczarnią i dawna siarkownia otrzymały elewacje ceglane, spoinowane, z czytelnym w wątku ceglanym układem nadproży okiennych i drzwiowych, pozbawione niemal detalu architektonicznego.

Wyposażenie: W piwnicy maszynowni zachowały się destrukty dwóch agregatów pompowo-parowych systemu Worthingtona, typu duplex, nieużytkowane od lat 30-tych XX wieku, stanowiące pompownię drugiego stopnia (ze zbiornika do sieci wodociągowej zakładu oraz sprężarki olejowej do maszyny tłokowej 115 Atm służącej do uszczelniania obręczy beczek). W budynku warsztatów mechanicznych (kuźni) zachowane maszyny do wyrobu obręczy beczkowych: gilotyna, naginarka i zwijarka do blach. W stolarni maszyny do produkcji klepek beczkowych: piła taśmowa i strugarka zbudowane w znanej niemieckiej firmie produkującej maszyny dla przemysłu drzewnego - Maschinen Werke Gubisch z Legnicy w latach 20-tych XX wieku. W magazynie jęczmienia utrzymana waga do ziarna typu Chronos z początku XX wieku. Dla maszyn o wartościach zabytkowych opracowano oddzielne karty ewidencyjne.

Instalacje: Zakład wyposażony jest w instalację wodnokanalizacyjną, c.o., wentylacyjną, klimatyzacyjną, sprężonego powietrza, przeciwpożarową, alarmową, odgromową i inne.

14. Kubatura Nie dotyczy	15. Powierzchnia użytkowa Nie dotyczy	16. Przeznaczenie pierwotne Browar i słodownia	17. Użytkowanie obecne Browar
18. Prace budowlane i konserwatorskie Modernizacje obiektów produkcyjnych miały miejsce w latach 70-tych XX wieku i związane były z wymianą urządzeń technologicznych (słodownie). W latach 70-tych i 90-tych XX wieku gruntownej modernizacji poddano część głównego kompleksu produkcyjnego mieszczącego m.in. leżakownię i oddział fermentacji. W większości obiektów pomocniczych program użytkowy uległ zmianie. Układ pomieszczeń wewnętrznych, kształty otworów drzwiowych i okiennych w większości przebudowano, część okien zamurowano. Elewacje starej i nowej słodowni odnawiano w latach 70-tych XX wieku. Po wyłączeniu z eksploatacji w budynku dawnej siarkowni nie prowadzono remontów ani robót zabezpieczających.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny obiektów objętych ewidencją historyczno-konserwatorską jest zróżnicowany. Obiekty głównego kompleksu produkcyjnego są w dobrym stanie technicznym, jednocześnie stopień przekształceń związany z modernizacją procesów technologicznych jest tu największy. Plan i bryła zasadniczo stabilne od końca XIX wieku, wyposażenie techniczne zachowane szcątkowo w formie destruktywów i reliktywów. Elewacje wielokrotnie przebudowywane wpłynęły na znaczne zatarcie cech stylowych i pierwotnego układu. Stan techniczny obu słodowni dobry, z zachowanym w dużym stopniu układem przestrzennym, drewnianymi elementami konstrukcji stropów, sklepieniami piwnic i elewacjami frontowymi. Budynek magazynu jęczmienia w dobrym stanie technicznym przebudowany w niewielkim stopniu. Sąsiadujący z nim budynek dawnej siarkowni w złym stanie technicznym. Budynek wyłączony jest z eksploatacji. W części użytkowany jako lokal mieszkalny i magazyn sprzętu przedsiębiorstwa zieleni miejskiej. Konstrukcja stropodachów zniszczona, pokrycie z dużymi ubytkami, niezabezpieczony przed opadami atmosferycznymi. W oknach brak oszklenia. Budynek w znacznym stopniu zdekapitalizowany.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Usytuowany na północno zachodnich obrzeżach centrum historycznego Namysłowa, zajmujący teren średniowiecznego zamku książęcego zespół przemysłowy browaru związany jest z historią miasta i sięgającymi pierwszej połowy XIV wieku tradycjami piwowarskimi. Istniejące budynki produkcyjne, administracyjne i pomocnicze są świadectwem dziewiętnastowiecznej industrializacji i od przeszło stu lat kształtują krajobraz kulturowy Namysłowa. Mimo wielorakich przekształceń spowodowanych przez dwudziestowieczne modernizacje istniejące najważniejsze obiekty tworzą czytelny, zwarty zespół zabytkowej architektury przemysłowej. Najcenniejsze obiekty objęte ewidencją historyczno-konserwatorską kwalifikują się do objęcia ochroną prawną przez wpis do rejestru zabytków. Dla pozostałych obiektów nie objętych ewidencją posiadających wartości historyczne wykonać karty ewidencyjne dla celów archiwalnych.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Dokumentacja architektoniczno-budowlana, projekty i inwentaryzacje, rysunki inwentaryzacyjne z lat 1946 - 1949 w archiwum Biura Technicznego Browaru Ryan Namysłów sp. z o.o. w Namysłowie.

22. Bibliografia

- Kazimierz Kuliński, Dzieje miasta Namysłowa, Namysłów 1956 r., maszynopis;
- Marek Sobczak, Rys historyczny browaru, Namysłów 1999 r., maszynopis.
- Katalog zabytków sztuki w Polsce, tom VII, województwo opolskie, powiat namysłowski, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 1967 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Widok z lotu ptaka od południa, rycina C.T. Wiskotta z 1896 roku, reprodukcja w zbiorach [REDACTED]

24. Uwagi różne

Patrz: karty informacyjne zabytku przemysłu/techniki wykonane w BSiDZT Stanisław Januszewski przez Leszka Budycha w 1997 roku; karty ewidencyjne poszczególnych obiektów wykonane w BSiDZT Stanisław Januszewski przez Stanisława Jabłońskiego w październiku 2000 roku.

25. Opracował: **Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszewski**

tekst Stanisław Jabłoński, 25 października 2000 roku

plany, rysunki mgr inż. arch. Anna Broniewska, październik 2000 roku

zdjęcia fotogr. Stanisław Jabłoński, Krzysztof Madziara, wrzesień 2000 roku

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszewski

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 - dokończenie rubryki nr 12, dokumentacja fotograficzna

Nr 2/4 - dokumentacja fotograficzna

Nr 5 - dokumentacja rysunkowa współczesna i archiwalna

1. Miejscowość

NAMYSŁÓW

2. Obiekt: Browar Ryan Namysłów

BROWAR - ZESPÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

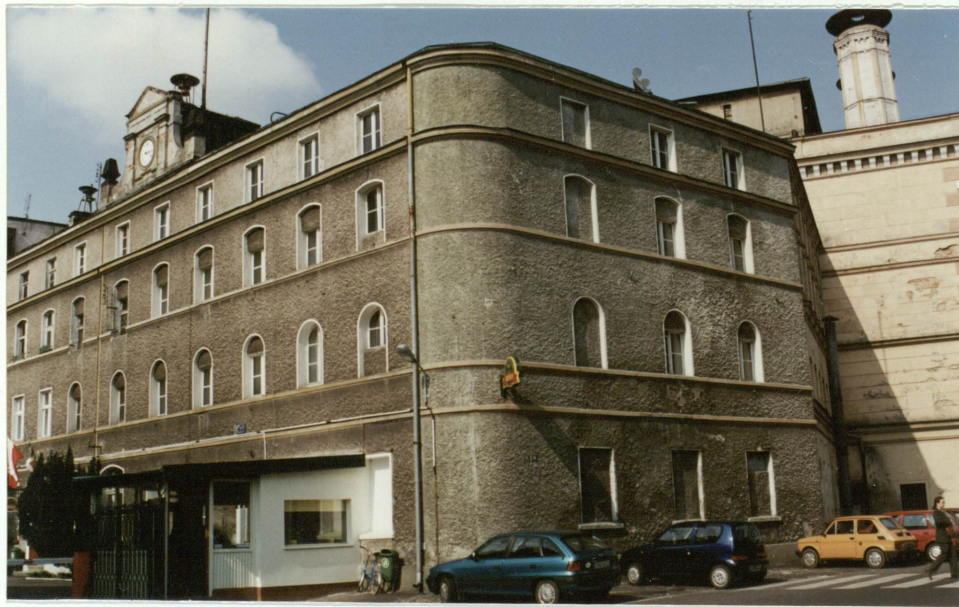
Dokończenie rubryki nr 12, dokumentacja fotograficzna. Verte!

Dokończenie rubryki nr 12:

Z tego okresu pochodzi większość istniejących do dzisiaj historycznych obiektów produkcyjnych decydujących o zabytkowym charakterze zakładu: główny kompleks produkcyjny złożony ze zwartych z sobą budynków leżakowni, fermentowni, warsztatów mechanicznych, smołowni i bednarni, stolarni, myjni beczek, butelkowni, starej maszynowni i magazynu beczek, stara i nowa słodowni, budynek administracyjno-mieszkalny i magazyn jęczmienia z czyszczarnią i siarkownią zbudowane poza obrębem zakładu, przy ulicy Kolejowej. W tym czasie powstała też nowa warzelnia rozebrana w 1969 roku. Ostatnia duża modernizacja przed I wojną światową miała miejsce około 1910 roku. W związku z wprowadzeniem energii elektrycznej powstała nowa siłownia, maszynownia, zmodernizowano nową słodownię i budynek administracyjny. Browar stał się największym zakładem przemysłowym w Namysławie, zatrudniającym ponad 300 robotników i wysokowykwalifikowanych rzemieślników. Po zakończeniu I wojny światowej tradycyjne rynki zbytu na Górnym Śląsku i w Wielkopolsce przejęły browary polskie. Rozbudowany browar zmuszony był częściowo przerzucić się na inny asortyment. Wykorzystując maszyny i pomieszczenia rozpoczęto fabrykację płatków ziemniaczanych i margaryny. Ostatnim niemieckim właścicielem browaru był syn Augusta, Paul Haselbach. Przejęty przez władze polskie w czerwcu 1945 roku zakład zniszczony był w 40%. Jako pierwszy obiekt uruchomiono siłownię, która przez szereg miesięcy zasilala miasto w energię elektryczną. Administratorem Państwowego Browaru Namysłów została Spółdzielnia Spożywców oraz Zarząd Miasta. Początkowo uruchamiano produkcję siodu i lemoniady. Po utworzeniu we Wrocławiu Oddziału Centralnego Zarządu Przemysłu Fermentacyjnego browar otrzymał nazwę "Namysławskie Zakłady Piwowarsko Słodownicze". W 1973 roku zakład przejął Zarząd Zakładów Piwowarsko Słodowniczych w Głubczycach. W tym czasie przeprowadzono pierwszą po II wojnie światowej większą modernizację i wymianę urządzeń technologicznych. Zbudowano nową warzelnię i kotłownię oraz powiększono fermentownię i leżakownię, instalując nowe kadzie fermentacyjne i tanki leżakowe i filtry ramowo płytowe na ziemię okrzemkową. W 1991 roku nastąpiło usamodzielnienie zakładu pod nazwą "Zakłady Piwowarskie w Namysławie - Browar Namysłów". Od 1994 roku browar działał w ramach utworzonej spółki prawa handlowego sp. z o.o. W 1995 roku zbudowano nowoczesną linię filtracji i stabilizacji piwa FILTROX do beczek typu KEG. W latach 1997-1999 zakupiono nowe tankofermentatory firmy STEINECKEN oraz zbudowano nową rozlewnię butelek. W 1999 roku nastąpiła zmiana struktury własnościowej browaru. W zamian za wzniesione środki finansowe prywatnej firmy amerykańskiej spółka przyjęła nazwę "Browar Namysłów - Chicago Poland Investment Group" zmienioną następnie na "Browar Ryan Namysłów sp. z o.o." Najnowszą inwestycją było laboratorium wyposażone w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową. Przedmiotem działalności spółki jest produkcja i sprzedaż piwa, zaprzestano natomiast produkcji siodu.

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 25 października 2000 roku

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski



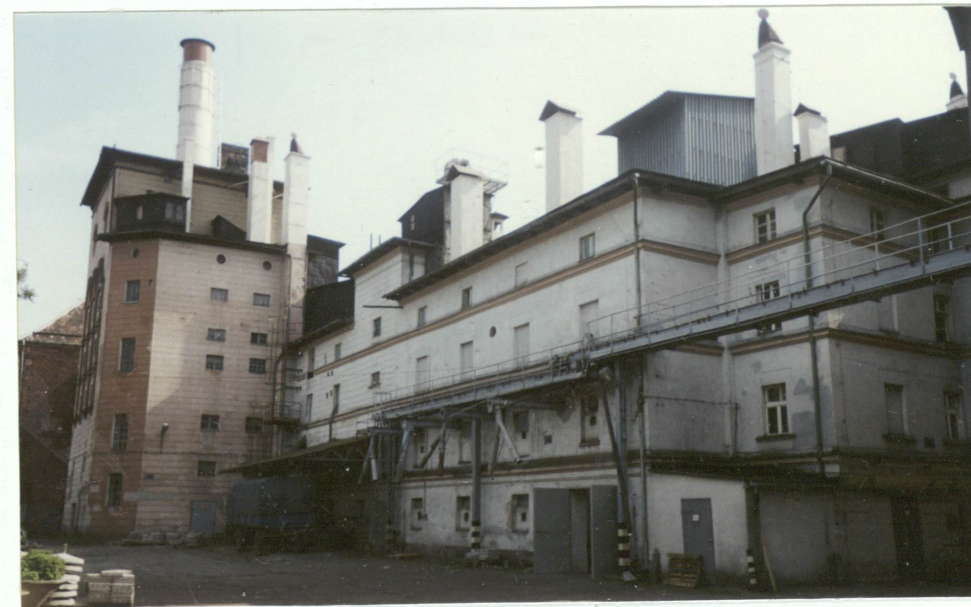
1. Stara słodownia, część zach., neg. 1300/179/6



2. Stara słodownia, suszarnia od płd., neg. 1300/180/2



3. Stara słodownia, widok od płn. wsch., neg. 1300/197/4



4. Nowa słodownia, od zach., neg. 1400/229/5

1. Miejscowość

NAMYSŁÓW

2. Obiekt: Browar Ryan Namysłów

BROWAR - ZESPÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna. Verte!



1. Nowa słodownia, suszarnia pld. zach. od pld. zach., neg. 1300/180/4

2. Nowa słodownia, widok od pld. wsch., neg. 1300/181/2

3. Widok ogólny od ptn. zach., neg. 1400/229/1



Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 25 października 2000 roku

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski



4. Widok od płn. wsch., neg. 1400/225/1



5. Leżakownia, piwnice, neg. 1400/225/1



6. Magazyn jęczmienia i siarkownia od płn. zach., neg. 1300/192/4



7. Magazyn jęczmienia, wnętrze, fragment, neg. 1300/176/4

1. Miejscowość

NAMYSŁÓW

2. Obiekt: Browar Ryan Namysłów

BROWAR - ZESPÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna. Verte!



1. Dawna maszynownia i myjnia beczek od płd. wsch., neg. 1400/226/1

2. Maszynownia, pompa parowa Worthingtona, neg. 1300/186/2

3. Warsztat mechaniczny od płd. zach., neg. 1400/225/3

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 25 października 2000 roku

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski



4. Stolarska, piła taśmowa, neg. 1300/177/5



5. Budynek administracyjny i mieszkalny, neg. 1300/189/4



6. Dawna smolarnia i bednarnia od pld., neg. 1300/179/1



7. Dawna kotłownia od pln. wsch., neg. 1300/183/2

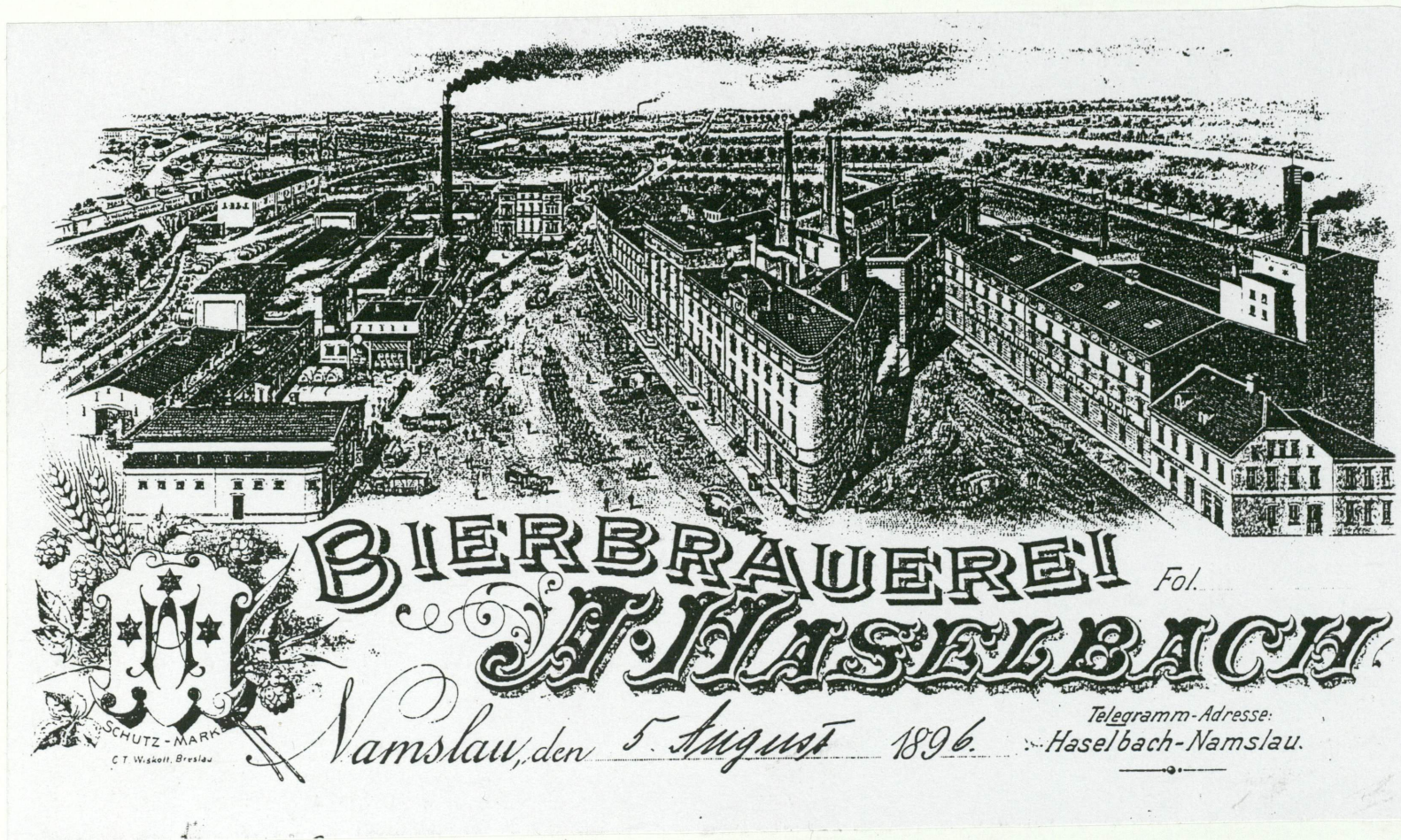
1. Miejscowość

NAMYSŁÓW

2. Obiekt: Browar Ryan Namysłów

BROWAR - ZESPÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Widok z lotu ptaka od południa, rycina C.T. Wiscotta z 1896 roku, kserokopia;
sytuacja. Verte!

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 25 października 2000 roku

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

BROWAR NAMYSŁÓW

PLAN SYTUACYJNY

- | | |
|-------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 1. Główny budynek produkcyjny
(leżakownia, fermentownia) | 14.D. kotłownia |
| 2. Stara maszynownia | 15. Bud. administracyjny i mieszkalny |
| 3. Nowa maszynownia | 16. Stara słodownia |
| 4 - 5. D. magazyny beczek | 17. Suszarnia słoju |
| 6. D. magazyn | 18. Stara warzelnia (nie istnieje) |
| 7. D. butelkownia | 19. Nowa słodownia |
| 8. D. myjnia beczek | 20-21. Suszarnie |
| 9. Biuro techniczne | 22. Magazyn techniczny |
| 10. D. smołownia i bednarnia | 23. Zamek (budynek mieszkalny) |
| 11. D. stolarnia | 24. Nowa warzelnia |
| 12. D. garaże | 25. Bud. mieszkalny, garaże, magazyny |
| 13. Warsztat mechaniczny | 26. Plebania |
| | 27. Kościół pofranciszkański |

